

Nábožensky vzdělávací tvorba doby barokní úvod

Zpracováno k projektu FRVŠ 3163/2012

Nástin práce

- bod I –IX - základní otázky tématu – úvod
- návrh typologie nábožensky vzdělávací literatury doby barokní
- bod X – XIV - výňatky z textů – starých tisků nebo moderních kritických edic
- Katechizační texty.....
- ukázky jsou voleny tak, aby prezentovaly nejen vybraný typ zohledňující hlediska žánrová i funkční zaměření textu, ale též aby na nich mohly být vyloženy otázky uvedené v bodech I-IX
- práce s vybranými ukázkami by tedy měla brát zřetel i k nim
- výběr relevantní odborné literatury (na některé tituly je odkazováno i ve výkladu) je připojen v závěru

I. Nábožensky vzdělávací tvorba a její cíle

- Výuka věrouky (vedle tradičního kostela a školy)
- Podíl na procesu christianizace společnosti
- Kultivace víry a morálky
- Prohloubení emocionálního prožitku víry
- Rozvoj schopnosti sebereflexe čtenáře

II. Dynamika vývoje nábožensky vzdělávací tvorby

- Středověké kořeny
- Tomáš Štíttný
- Vývoj v době humanismu
- Baroko

III. Autor a jeho strategie

- Metody práce
- Strukturace textu

IV. Čtenář

- Emancipační význam četby
- Způsob recepce textu
- Latina a vernakulární jazyk

V. Mimoliterární charakter nábožensky vzdělávací tvorby

- Normativní věroučné jádro a metody jeho explikace
- **Širší pojetí** – veškerá nábožensky zacílená produkce, též kázání, duchovní píseň, modlitba aj.
- **Užší pojetí** – realizace nábožensky vzdělávacích cílů, fungování mimo veřejnou sféru

VI. Intertextualita

- Základní články víry
- Bible a patristika
- Biblický apokryf
- Exemplum

VII. Segmentace textu

- Formule
- Gesta
- Způsob jejich využití

VIII. Makrostruktura

- Kumulace textů
- Interakce textů

W. Brückner : trojí funkční zaměření NV textů

- Propagandistické – převládají narativní postupy a intence persvazivní, snaha přivést k víře
- Katechetické – uplatňují se výrazněji postupy rétorické, dialog umožňující zvažování argumentů, vládne tu intence poučující s cílem získat (*docere, conciliare*)
- Povznášivé (*aedificatio*) – s postupy meditativními směřujícími k posílení zbožnosti pomocí prožitku víry, s cílem duchovně pohnout, dojmout, vést k následování vzoru (*permovere, imitare, delectare*)
- Souzvuk

IX. J. Kolár: mezidruhový kontext

- Metodologie využití mezidruhového kontextu v nábožensky vzdělávací literatuře

X. Návrh typologie

- zohledňuje hlediska žánrová i funkční zaměření textů
- soubor textů:
 - texty katechizační
 - Věroučné encyklopedie
 -

Vybraná doporučená literatura

- Brückner, Wolfgang: Begriff und Theorie von Volkskultur für das 17. Jahrhundert. In *Literatur und Volk im 17. Jahrhundert: Probleme populärer Kultur in Deutschland. Wolfenbütteler Arbeiten zur Barockforschung*; Bd. 13, Teil 1, Wiesbaden 1985, S. 3–21

Vybraná doporučená literatura

- Brückner, Wolfgang: Thesen zur literarische Symbol des sogennant Erbaulichen. In *Literatur und Volk im 17. Jahrhundert: Probleme populärer Kultur in Deutschland*
- Kolár, Jaroslav: O mezidruhových kontextech v české literatuře 16.–17. století. In *Návraty bez konce. Studie k starší české literatuře*. Brno: Atlantis 1999, s. 17–32

Vybraná doporučená literatura

- ECO, Umberto. *Lector in fabula: role čtenáře, aneb Interpretální kooperace v narativních textech*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2010
- LOUTHAN, Howard. *Obracení Čech na víru, aneb, Rekatolizace po dobrém a po zlém*. Vyd. 1. Praha: Rybka, 2011
- PELIKAN, Jaroslav. *Komu patří bible? Dějiny Písma v proměnách staletí*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2009

Vybraná doporučená literatura

- POLEHLA, Petr. *Jezuitské divadlo ve službě zbožnosti a vzdělanosti*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2011
- PUMPRLA, Václav. *Knihopisný slovník českých, slovenských a cizích autorů*. Praha: Kabinet pro klas. Studia, 2010